

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Alexandru Macedonski, I. Foti, Ioan Dragu, Dr. F. Grünfeld, Adrian G. Roșianu,
Const. Poteră, Ion Vultur, Constanța Spirescu, I. G. Sava, V. Huțan, etc.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

Generalul Joffre

DIN LITERATURA SPANIOLĂ

Ingerul păzitor

Nuvelă din războiul cu Franța
de Pedro A. de Alarcón

I

În Spania oamenii spun de când e lumea: „La întâiu Maiu vin rândunelele. Însă până acum n'a spus-o nimeni și ce pot cu întâri din toată convingerea, e că rândunelele nu și-au căutat nici odată cuiburile într-o zi mai frumoasă ca la întâiu Maiu al anului 1814.

Marea albastră, marea cea liniștită părea să fie începutul veseliei și al desfășurării. Câmpiile și poienile primeau zămbind sărutul gingaș al soarelui și-i mulțumeau prin florile mărețe și făgăduința fructelor ce au să vină. Tot aerul respira iubire și viață, și un vântuleț ușor de primăvară hoinărea cu mirosul desfășurării bucurii.

Dar această înaltă mișcare de primăvară nu era singura în această zi neuitată. Și orașele se înveseliseră la gândul întoarcerii năsarilor călătorești, iar începutul lunii Iberilor le dădea simțiminte mari, furtive, patriotice, cari le vorbeau de înălțare și prosperare nouă.

Abia de patru spre zece zile domnea pacea în Spania după șase ani de război furios. Războiul de liberare, al cărui eroi au fost părinții noștri, ajunsese la capăt. Generalii lui Napoleon fugiseră cu trupele să spună stăpânitorului atator popoare că-i zadarnic să gândească la cucerirea Spaniei. Pe tot pământul peninsulei nu mai era nici un soldat străin. Biata noastră patrie secată de puteri se odihnea ca și convalescentul ce părăsește patul pentru înălțarea după suferință îndelungată. O clipă melancolică, dar aceluși de sublimă! Din nou răsunau de rugăciune elopetele bisericilor sfărămate și pe jumătate arse. Din nou se ridicau nori pașnici de fum în atmosfera netulburată și cântec de voci vesele se înălța spre ceruri. Săteanul obosit aruncă armele și se întoarse la lucru, cântând mângăierea necazurilor iubirii pierdute la gândul că și-a păstrat pământul moștenit. De la Sf. Sebastian la Cadix, de la Carouna la Gerona plutea încredere blândă și pace adâncă. De jur împrejur se auzea de faptele eroice ale cutărei sau cutărei provincii, ale cutărei sau cutărei oraș și județ, de năzuințele uriașe de-a înălțarea jugul străinului; pretutindeni oamenii trimiteau mulțumiri evlavioase la ceruri, acopereau cu pietate adâncă pe cei pierduți; pretutindeni se începuse construirea caselor și orașelor noi, în nădejde fericită să trăiască zile mai norocoase, decât martirii eroi ai patriei.

II

În ziua aceea egeau un flăcău frumos și-o minune de fată în vestiminte simple, dar pline de farmec din biserică Sf. Domingo din Tarragona, unde toamai fuseseră cununăți.

Preotul, care le împărtășise binecuvântarea, îi luștea și mergea vesel și fericit între amândoi, ca și când le datora propriii fericire.

Și tinerii îi mulțumeau în adevăr foarte mult. Clara și Manuel așa se numea noua pereche, își pierduseră amândoi rudele la 28 Iunie 1811 — în aceeași zi — când generalul Suchet asedia vijelios Tarragona. La începutul campaniei din 1813, generalul arca prin același oraș și-i lușă întârzierile și casele în stăpânire. Una din aceste case, precum și toată averea lui Manuel, care fugise cu Clara și mama acesteia, fură administrate în timpul acela de posesitorul acestei istorii.

În aceste zile mai mult de jumătate din locuitorii Tarragonei au fost u-

Spre zări însângerate

Prietenului Locol, aviator I. Peneg,
cu care am făcut zborul.

*Învâgători ai sferelor dușmane,
Pribeghi stăpânitori pe vânturi și pe nori,
Deschidem drumuri noi, aeriene,
Ca 'n toamnele târzi triumful de cocori —
Și cetele ne cântă de sus osanale,
Iar demonii de jos mereu ne urmăresc în cale.*

*Cu trăsnete vrăjmașe 'n zbor ne întâlnim,
De fulgere m-î sfera luminată,
Dar noi cu smeri din poveste pribejim
Depe te 'n zări spre țara 'nsângerată
A unui împărat utat de iat și raiu...
Acolo moare în robie fata annu Craiu.*

*Împiti de o pajură haină,
De Voecod uitată, și străină,
Din frunza codrilor de fag își plânge
Și dorul cel din urmă, și se stinge
În neagra noapte-a visurilor s'alberate,
Sub lovitura pajurii cu ghiare 'nsângerate.*

*Un nor din lacrimi zboară după noi,
Simbolul cel din urmă ce ne chiamă,
Noi vă deschidem drum, veniți eroi,
Și trecem munti și codri de aramă...
Și când va fi și ne întoarcem cu alaiu,
Să poarte steagul hrunței fata cea de Craiu.*

V. Huțan

cei, așa ca sârmanul orfan, care se înapoinsă să-și caute casa și bunurile și să le dăruiască nenorocitelor femei lipsite de mijloace, nu se putu legitima în deștuns ca să-și dăvedască dreptul la moștenirea tatălui său.

În orașul sfărămat apăru atunci acel preot venerabil, cu care îl căsim acum pe Manuel și care-l cunoștea de la naștere, căci era de mulți ani preotul acestei parohii, botezase pe Manuel și-i împărtășise prima instrucțiune. Numai mărturie sale vrednice de crezare îl dăduse tânărul că, în loc să ajungă aproape cerșetor își recâștigă întreaga avere.

După câteva zile se desăvârși căsătoria sa cu Clara.

III

— Între mergem, copile? Spuneți-mi dar de ce-i vorba? grai preotul la ușa bisericii.

— Avem să-ți mărturisim o taină, zise Clara abătută.

— O taină — mie?... De ce nu mi-ai spus-o azi dimineață?

— Dar, părinte, răspuse Manuel îngândurat, secretul nostru nu ni-l păcat.

— A, așa se schimbă lucrul, dar spuneți-mi ce este?

— Vorbește tu, zise Clara logodnicului său.

Aceasta însă se mărgini să spună:

— Nu, așteți să facem pe vremea aceasta măreacă o plimbare; și țiom spune, părinte, la fața locului ce s'a întâmplat.

— În ce loc?

— Aște, părinte, zise Clara, apucându-l de braț.

Preotul se grăbi să le răspundă dorinții și ieșiră împreună pe poarta orașului.

După ce făcură câteva sute de pași și ajunseră la țărniș râului Fraucoli, Manuel se opri și zise:

— Aici era.

— Nu, nu, răspuse Clara, mai departe.

— Da, într'adevăr. Era în golul acela unde se ghemuie acum femecea aceea.

— Linște! Femecea aceea-i mama.

— Cum, mama ta?

— Da, — na-i nici o indoială. A

cei și azi dimineață din casă fără să îngăduie nimănui s'o însoțească și vedeți ce departe a ajuns cu brațele. — Nu te mișca, părinte, fiindcă știi că nenorocita și-a pierdut mințile. În aceea noapte îngrozitoare a părăsit-o rațiunea.

Între acestea cele trei persoane s'au apropiat de femece, aceea care zăcea la țărniș apei, cu ochii îndreptați țintă spre valuri.

Era o matronă vrednică de cinste, cu trăsături serioase, săpate de durere, cu părul alb, în valuri, o adevărată Cataloniană.

— Ce zi frumoasă, mamă, zise Clara, îmbrățișându-o.

— O, puică, ce noapte îngrozitoare, răspunse biata nebună.

— Și acum, ascultă părinte, ce s'a întâmplat, vorbi Manuel, în timp ce se depărta cu omul bisericii de cele două femei.

IV

— Aci, continuă Manuel arătând fluviul, în valurile acestea cari de einci ani au cărat atât sânge, se odihnește o jertfă abia de cincisprezece luni, un prunc căzut pentru independența Spaniei... cărnii îi dădorează inimile, pe cari le-ai unit pentru toideanna, viața și fericirea. Nu vorbese de mama Clarei, deși și ea își mulțumește viața acestui copil sfânt, — căci ar fi fost mai bine, de pierereu amândoi. Și acum, iată cum a venit nenorocirea.

Te vei mira, părinte, cum a putut o făptură nevinovată de cincisprezece luni să facă unei familii întregi o ascuncea fericire.

La vorbele acestea Manuel arăta preotului mâna dreapta slăbită de o rană mare și adâncă.

„De cincisprezece luni, da, — a murit de cincisprezece luni și totuși viața nu-i era de prisos!

Știi, părinte, ce tristă a fost pentru Tarragona ziua de 28 Iunie 1811, deși d-ta însuși ai fost prins și n'ai văzut mizeria din oraș. N'ai văzut cum au murit în zece ore einci mii de spanioli, cum ardeau casele și bisericile, cum erau neise femei slabe și fără de apărare, cum necinsteau fecioarele și călugărițele nea-

ținse de adierea vântului. N'ai văzut cum se goniam prin oraș furtiv și beția, pofta și muceleul. N'ai văzut părinte, una din cele mai mari fapte de crou ale cuceritorului lumii, ale semizeului Napoleon. Eu le-am văzut toate. Am văzut bolnavi ridi, cându-se din patul de moarte și schimbând lițeliul cu sabia, pentru ca să cadă de mâna războinicilor dușmani. Am văzut în aceeaș stradă o femece de capitală ținându-și încă pruncul la sân și copiii plingind răfăcând în jurul. O, fie blestemată armee dușmană!

Tata și frații mei au fost uciși în aceea zi îngrozitoare. Dumnezeu să-i iibă la picioarele sale!

Înăit la mina dreaptă și din cauza aceasta fără putere de luptă, fugi în casa mamei Clarei.

Clara ședea îngrozită de scarta-mi, palidă și tremurând de frică în balcon, și râni de bucurie cind mă zări pe stradă.

Întrai înăuntru; dar următorii mei au văzut-o. — Și ce frumoasă era!

Cu risete de bucurie și strigăt brutal salutară pe Clara îndurerată, dar pururea zină.

O clipă apoi ni se prăbuși ușa trosnind desădădădită supt loviturile de topoare ale dușmanilor. Eram pierduți.

Mama Clarei, care ținea nenorocitul copil în brațe, copilul care astăzi repănează în albia rîului acestuia, fugi cu noi în cisterna casei, foarte adâncă și uscată, fiindcă nu mai plonase de mai multe luni. Cisterna aceea, cu o suprafață de aproape opt metri pătrați, se îngusta de jos în sus tot mai mult și forma un fel de fimtina aproape în mijlocul curții, avind ghizduri de fier, prin care se scotea apă cu două găleți.

Miguel — numele micuțului — era un frate de-al Clarei și cel mai mic fiu al nenorocitei văduvite de francezi.

În cisterna aceea ne puteam ascunde cite și patru cu ușurință și ne credeam salvați. Nimeni nu putea bănui că ne-am fi ascuns în acel loc, nici mai ales că acest loc avea existență. Privită de sus, cisterna părea o fimtina obișnuită. Francezii credeau că fugiserăm peste acoperișul casei.

Da... eram scăpați. Clara îmi legă rana, în timp ce mama își dădu pieptul pruncului; și, cu toate că rana mă durca îngrozitor, mă simțiam fericit și zimbiam. Deodată auzirăm însă că francezii însetați căutau să scoată apă din fimtina în care ne aflam noi.

Îți poți închipui, părinte, în ce spaimă îngrozitoare plătiam în aceea clipită.

Ne înghiesuirăm toți într'ua colț, pe cind ei lăsară așa de adânc găleata, că se lovi de pământ.

Abia de îndrăzniam să respirăm. Căldarea se ridică grabnic în sus.

— Fimtina uscată! esclamară francezii.

— Mai sus trebuie să fie apă, adăose altul.

— Pleacă, gindirăm Clara, mama ci și eu.

— Dar dacă or fi ei aici, strigă unul în limba catalană.

Era un dezertor, părinte, un spaniol ne trăda.

— Ce prostie, răspunse francezul. Peste puțină să se fi lăsat năuntru așa repede.

— Ai dreptate, zise dezertorul.

Nu știam că la această cisternă duce un drum subpământean, a cărui ușă era acoperită de pământul unei pivniți îndepărtate și de aceea era greu de găsit.

Și îți închipui plitirea noastră îngrozitoare între spaimă și speranță, cind auziam convorbirea această. Din colțul unde ne înghesuisem, vedeam umbra capetelor lor, în lumi-

na clară pe care o arunca gura flutinelor în pînă, mișcându-se încolo și înapoi. Piese secundă ni se părea un secol.

În clipa aceasta încep Miguel să plîngă.

Dar abia scosese primul strigăt, cînd mama sa căută să înăbușe vocea ce trebuia să ne trădeze, apăsînd la pieptu-i copilul gingaș.

— Ați auzit? strigă unul de sus.

— Nu! răspunse altul.

— Să ascultăm, continuă dezertorul.

Și așa trecură trei minute îngrozitoare.

Miguel se lupta să plîngă, și cu cît mai tare îl apăsa mama-i, cu atît devenea mai neliniștit.

Însă apoi nu se mai auzi nici cel mai ușor zgomot.

— A fost ecoul strigării francezii depărtîndu-se încet.

— Poate, întări dezertorul.

Și porniră spre esirea curții. În timp ce zornăitul săbiilor lor și zgomotul pașilor răsunau prelung.

Însă prea tîrziu pe veni fericirea.

Miguel nu mai plîngea.

Murise.

V

— Părinte, părinte! strigă deodată mama Clarei, întrerupînd pe Manuel. Spune, părinte, că n'a fost adevărat, că eu nu m-am omorît copilul, că ei mi l-au ucis. L-au zgornat ca să-l mintui pe ei. Ah, părinte, iartă-mă, fiindcă nu-s mamă ticăloasă și nu-mi dădeam seama de copil de fiul ce-mi muria la sin. Nu-s mamă ticăloasă!

— Părinte, zise Clara, te-am adus aici să binecuvîntezi spa ce-scunde cadavrul micuțului meu frate, căci pericolul nu ne lăsase timp să-l înmormintăm.

— Nu-i adevărat, părinte, că Miguel ne urmărește din liniștea cerurilor? Întrebă Manuel cu vocea încetă în suflături.

— Da, fiilor, — grăi prootul — vă asigur în numele lui Dumnezeu și-al patriei. Și tu, femeie, ermi-ți plînsul ruinațor, continuă adresîndu-se bătrinei. Dumnezeu binecuvînteze patima ce-ai îndurat-o, după cum eu binecuvîntez copilul acesta nevinovat. În cer îți vei găsi pruncul și eu el îți se va înveseli sufletul; și voi, care-l iubiți, nu uitați că v'ați cumpărat norocul cu suferința zdrobitoare a altora. Să fiți gați la ajutorarea apropiatului.

Așa vorbi prootul în strălucirea soarelui de primăvară, în mijlocul florilor înhobocite. În cîntecul pasărilor vesele și binecuvîntă valurile lui Francoisi, în care se odihnea nenorocitul copil, măe inger păzitor al familiei.

Trad. de Const. Poteră-Stefănești.

JALEA ARDEALULUI

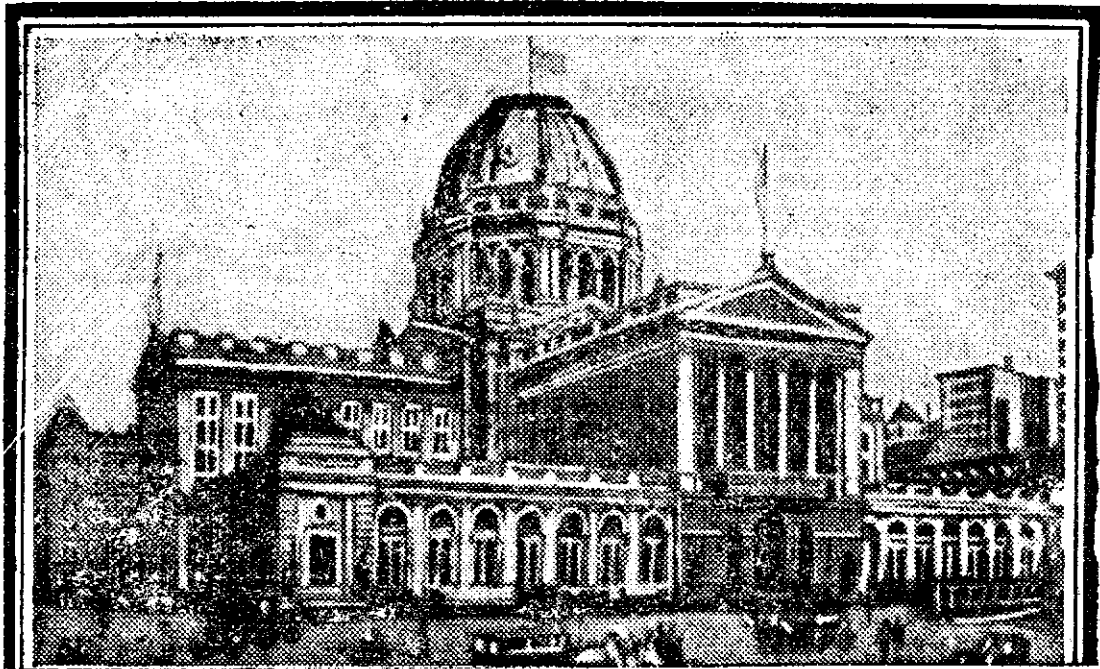
*Ai noștri frați se sbuciumă
De chin și jale amară,
Iubirea lor e groznică,
Vai, sunt nenți să piară.*

*Acolo-i jaf, are casele,
Ritărui mor gemînd,
Temei fug cu abraslele
La sânii lor tipînd.*

*«Mările Rege, zările
Naprint au-un sfînt îndemn,
Noi Te-așteptăm chemările,
Un semn, un singur semn».*

*Prin văile Carpaților,
Pe unde-ai noștri mor,
Un glas ne strigă: «Fraților,
Veniți într'ajutor!»*

Ion Vălcără

Palatul Federal din Chicago

Vremile literare de azi

de ALEXANDRU MACEDONSKI

Te uiti printre tinerii scriitori: Mulți, sau cel puțin destui scriitori de talent, dar afară de rare excepțiuni, foarte puțini cari să aibă cunoștințe literare serioase. Mai adesea n'au de loc. Și tot printre ei, seceță cumplită de personalități puternice. În general, ei sunt oglinzi în luminușul cărora se răsfrîng personalitățile altora — ale celor care i-au precedat — iar cînd se întîmplă să pornească și de la ei câte o schinteie, aceasta e atît de nehotărâtă — flacăra ce cea care ținește câte-o dată în nopțile de vară din putregaiurile ce zac ascunse ici-colo sub pămîntul câte unui câmp.

Răsfrîngeri au fost, fără îndoială, și scriitorii ce au urmat lui Eminescu, dar ei au avut un merit, și acest merit a fost — în lipsă de o altă caracteristică — personalitatea lor omenească. Însușindu-și de la cel pe care și l'au ales ca maestru nu numai pesimismul cu care dînsul a fost înrăurit de filosofia germană, dar pînă și provincialismele din verbalismul lui, și pînă și elementele primitive ale versului său, acești ne-chiamați să vorbească în limba zeilor, au avut totuși o personalitate, și încă una din cele mai mari: vitejia cu care ei, în timp de aproape trei-zeci de ani, s'au fanatizat într-o anumită direcțiune, ridicînd pe maestrul lor mai presus de toți, schimbîndu-i greșelile în „frumuseți de formă”, muncîndu-i rimicele pe care le-a introdus, punînd în circulațiune, și impunînd, teoria că: „decălchîrea” — „copia” — poate să fie mai presus de original — zeificîndu-l — și impunîndu-l treptat în mijlocul obștei românismului care nu citește — în școală, la Palat, și pînă și în Academie. Acești urmași ai lui Eminescu nu s'au sustras dar de la maestrul lor, au fost pătrunși de el, au simțit și au scris ca el, însă n'a fost înprejurare în care, toți, să nu se reclame de la el, să nu i învoce numele. Ceva mai mult: faptul că ei au rămas bloc, a silit pînă

și pe cei a căror poezie avea un alt izvor sufletesc, cari scriau cu totul o altă limbă și erau călăuziți cu totul de alte principii cu privire la formă, cari deci, nu erau și nu puteau fi pătrunși de frumusețile lui Eminescu, i-a silit să se reclame tot de la el. O atît de admirabilă vitejie a sprijinitorilor lui Eminescu este demnă de respect și îmbracă pe cei cari au avut-o cu o personalitate omenească din cele mai însemnate, și ce i poate mîngăia dacă ea le-a lipsit ca poezii, și ca prozatori, după cum, lașitatea celor-l-lalți, îi face nu numai necăștiți — căci nici nu scriu nici nu simt ca Eminescu — ci și niște biete stărpituri.

De altfel, fanatismul în sine e ceva sublim. E sublim, pentru că fanatismul e patimă, și trebuie să aibă o puternică simțire ca să te fanatizezi, indiferent dacă înbrățișezi o cauză bună sau rea. Cât despre lăscăile șterse ale zilei, care repetă ca papagalii: „Eminescu”; dar cari scriu ca „Macedonski”; care folosindu-se de limba lui, de forma lui, de felul lui de a cugeta și simți; — în versurile cărora se întîlnesc emistihuri și chiar versuri întregi de ale lui; care nu citesc, nu simt și nu cugetă: care sunt certați cu ori-ce umbră de personalitate, eu nu pot de cât să i disprețuiesc sau să i compătinesc, să le zic: lașitate a timpului, sau naturi inferioare, după cum, eu drept cuvînt, trebuie să i disprețuiesc și adversarii mei.

Eu nu voi u o tinerime care să mă laude, și eu atît mai puțin nu voi u o tinerime care să injure pe Eminescu.

Dar pot să fiu scârbit cînd văd cele cari se petrec: Mă vor fi urât și mă vor fi injurat cei pe care i-am lovit. Dar vor recunoaște că am fost cinstit, și că, de și într'un timp rămăsesem aproape singur, n'am încetat o clipă lupta, și fără înconjur am urmat să spun adevărul pe care îl credeam cu adevăr, de care, în sfîrșit, eram pătruns.

Și această luptă am dus-o cu

prețul celor mari jertfe, și tot d'auna, nu pe căi întortochiate, ci cu pieptul deschis.

Vremile literare de azi sunt cu totul triste. Dar îndreptarea nu va întîrzia să vie. Mulțumită nouilor împrejurări sociale graiurile senine de patimi pot să intre astăzi în comunicațiune directă cu publicul cel mare — și, fără acest public, lumina nu și-a putut face nici-o dată drum, și în nici o țară.

Vremea nulităților și gasteilor a trecut.

REVEDERE

*Zi caldă, zi plină de soare,
A fost cînd, 'nainte-mi în drum,
Tîrziu după ani de uitare,
În zi caldă plină de soare,
Mi-eșiși înainte, acum.*

*La sân să te strîng fericită,
Din sânu-mi să-ți fac căpătîi,
Sunt ani de cînd mintea-mi robită
La sân să te strîng fericită,
Ți-am dat dorul meu, cel d'întîi.*

*Apuse sunt azi visuri sfînte,
Uitarea stăpîna lor e,
Un altul te am înainte,
Apuse sunt azi visuri sfînte,
Apun, cum apun stelele.*

*În drum poate nouă iubire,
Alți ochi vei fi întîlnit,
Și 'n ei ai topit și simțire
Și toată trecuta iubire,
Ce pare că ieri ne-a unit.*

*Cu inima tristă, pustie,
Din clipa de-atunci, am rămas;
Iubirea jîrămî se sfîșie,
Cu inima tristă, pustie
Se duce și-al dragostei glas.*

*În sfînta iubire a noastră,
Comoră de visuri rămân,
Și ele cu flori scumpe 'n glastră,
Din sfînta iubire a noastră,
Le strîng nebuște la sân!*

Constanta Spirescu

Portrete literare

Corneliu Moldovanu

de I. FOTI

D. Mihail Dragomirescu, ocupându-se de opera d-lui Moldovanu, spune: „El are o armonie proprie și susținută, un stil simplu în care cugelarea muzicală se toarnă fără nici o silnicie, și o limbă curată și limpede, în care simetria se simte pretutindeni în construcția frazei. Sunt caracteristicile unui stil clasic.”

D. Corneliu Moldovanu este într-adevăr, un poet, un poet în cea mai bună accepție a cuvântului. Imi închipui că ziua visurilor nemuritoare l-a sărutat într-o noapte, așa de arzător și de dulce, încât a rămas în minte cu străveziei fantomă, ducându-i veșnic dorul că nu o mai poate iubi decât în trecut și pe tărâmul irealului, și în toate lucrurile din fire: în parfumul de floare, în zumbetul de albină, în taina lucrurilor reale și închipuite, răsărindu-i din toate unghiurile ca un înflăcărat semn de întrebare ce-i amintește: că ceea ce el visează, nu se va realiza niciodată.

În această formă așa de clasică și de liniștită se ascunde amărăciunea unor deziluzii chinătoare; din această formă parnasiană și rece se desprinde o durere înăbușită care țighește din versul pregnant și măiestru lăurit: (O, bietul critic care a descoperit că Leconte de Lisle este rece: o. sărăcuțul de el, n'a ghicit că această presupusă obiectivare și degajare de operă ascunde amărăciunea lui René și gîndul desnădăjduit de a dispărea de pe lume al lui Werther!)

Ce puternică și personală este durerea acestor versuri obiective, din multe altele:

Puternică e patima iubirii —
Dumplă ne'ndurarea părintească:
Prin lacrimi.. parcă vede o calească
Urind încet pe drumul minăstirii..
(Jupinița).

D. Moldovanu însă, în prima fază a operei sale, trăind mai mult din vis și din impresii citite, n'a atins subiecte mari decât în Cetea Soarelui. În această poemă — cea mai frumoasă lucrare a poetului — d. Moldovanu ne descrie în versuri de expresie colorată și pătrunzătoare seceta:

Și zarea nu fierbe de freacățul
muncii,
Nici chirotul vieții, la poalele luncii..

Ci veșted pe lanuri stă griul de vară,
Iși clatină spicul ușor de povară;
Dorm holdele mute, sub cer do-
gorind —
O vită flămândă s'aude mugind.

(Ultimul vers este o expresie de cadru minunată).

Sub bolta de-aramă topită, tresare —
Tărîna crăpată, spuzită de soare.
Și razele ard ca împingeri de ținte—
Pămîntul te frige și umbra-i fier-
binte.

Astfel poetul, în partea a doua ne va zugrăvi lipsa de credință d'noua Sodomă, cu turle și cu pomi. Procesiunea este protocolară, seracă, lipsită de simțurile credinței făcătoare de minuni.

Alaiul pornește bogat, numeros:
Icoane, odoare și cărți de prisos,
Și prapuri și faele cu stropi de vâpăi,
Cădelniți ce-și clinchenă a lor zur-
gălăi.

Odăjdii în fir și măfate țesute,
Feloane brodate cu flori de iacint,

Și etrje plimbate de mini pricepute
Și moaște închise în racle de-argint;
O giră de aur ce curge solemn..

Dar tot acest alaiu este compus
din:

Fruntașii cetății în haine de gală,
Fruntașii credinței scilipind poleiață,
Mascarada nu prinde, cerurile
sunt mute la chemarea și la rugă-
ciunea celor necredincioși,
„Și arșița crește mereu mai fier-
binte,

Se minie cerul cînd inima minie.

De aci în partea a III-a a poemu-
lui precede minia cerească și seceta
se face mai mare, mai groznică, a-
menințînd cu foamea milioane de
cameni.

Dorm vinete lanuri, dorm văile,
—dorm

Capete de moarte pe hoitul enorm. —
Și roua cea fiartă de lacrima rară
Nesuptă, pe buzele brazdei pogoară.
Din zări ruginite, din cruguri de
siavă,

Țighește într'una puhoiul de lavă; —
Un codru de foc desfrunzindu-și
cannua.

O rană imensă ce sîngeră într'una

Dar nu a fost durerea în orașul
spoit, corupt de viții și bintuit de
necredință, ci în satul sărac pe unde

Un elopot jălește cu dangăt dogit.
Gonind către ceruri, pe-aripi grăpae,
Cuvinte zmerite și rugi pentru ploae.

Aici nu mai este procesiunea so-
lemnă din orașul păgîn dar bogat, ci

Un preot, slujind în odăjdii sărace
Iși razămă anii în cirja de-alun, —

Privirea-i mocește și picură pace
În glasul lui geme în stilul străbun.
Din cărți scorojite citind pe de rost,
Sfințește pămîntul zăcut din o-
goare. —

Aghiazma sub bulgări își cată-adă-
post
Dar pierce 'nghiștă pe limbi de
dogeare..

Norodul ascultă rugarea oftînd,
Și 'ngroapă 'n tăcere năduful în
giud.

Cu milaie cruce, (în faclă-aprînso
Mereu răstignindu-și privirile stinse;
Genunchii și-i pleacă în brazda
zbăită

Și țărna cu buzele arse-o sărută..
Sărmanele inimi se zbat și se frîng,
„Îndură-te Doamne, de cei care
plîng!”

După această admirabilă expunc-
re urmează minunea ce produce
credința.

Partea a V-a și a VI-a a poemu-
lui sînt metafizice, aproape serapie —
de aceea înțelegem prea puțin din
ele și mai ales nu le simțim de loc
— simplitatea expresiei a dispărut.
Acestor părți din urmă le lipsește
desenul compoziției, sunt prea ab-
stracte și prea nebuloase. Retorica
în locul naturalității. Aceste defecte
le mai găsim în opera de tinerețe
a poetului; ceea ce nu ne împiedică
să recunoaștem că Cetea Soarelui
este una din cele mai frumoase bu-
căți din cîte s'au scris la noi, prin
noblețea concepției, prin înălțimea
imaginilor și prin limba, aproape
nouă și colorată, pe care o între-
buințează poetul.

D'n opera poetică a d-lui Moldo-
vanu alegem ca bucăți întregi: Zile
de răstribite, Boerul Jupinița, Cro-
nicarul, Sub ocrotirea nopții; După
furtună; Fluviul; Satrapul din Rho-
dos; Cîntec breton și Minunate in-
spirări, după Cîntarea cîntărilor;
toate aceste bucăți rămîn clasice
prin preciziunea desenului, prin
simplitatea imaginilor și prin clari-
tatea concepției.

Nu arar te izbești în cursul cetirii,
de versuri ca acestea:

Ci, nezarit, în umbră și tăcere,
Asemeni cu parfumul dintr'o floare.
De (ți-am cerut din ochi o mîngiere —
Iubit-am visul, nu pe visătoare!..

D. Moldovanu n'a mai publicat
poezii de vre-o șapte ani. În acest
timp s'a scuturat de sentimentalita-
tea au ras de leam, și că ne aștep-
tăm de la un poet dotat cu atîtea
calități de formă și de concepție la
opere mai profund omenești și de o
proporție mai mare.

Corneliu Moldovanu ne apare a-
cum însă cu excepționale nuvele în
proză, sau mai bine, poeme în pro-
ză 1). Azi nu mai avem de a face
cu tînrul ce toare în mintea-i vi-
suri romantice, de adorare a totului
și de iubire. Bijbiriile au dispărut.
Poetul, văzînd că sufletul său s'a
stors, sleindu-se în retrăirea aceluși
senzații fără rădăcini externe. S'a
aruncat în vîlmășagul vieții. — Nu-i
mai ajungea contemplarea stelelor
și sorbirea de departe a frumuseții
care trece. Acum s'a apropiat de lu-
cruri; l-a fermecat realitatea, sub
toate formele ei proteice, sub toate
iluziile și dezastrele ei.

La urma urmelor și după această
experiență sfârșești tot ridicînd ca-
pul spre ceruri; dar nu mai pipăi;
acum stăpîn pe realitate și pe na-
tura, ca un demiurg izolat îți con-
centrezi în jurul tău o nouă lume.
Din tot ce ai văzut din tot ce ai
realizat, din tot ce n'ai înfăptuit și
n'ai putut să infiripi; din toate da-
tele existenței tale proprii și din
toate nălucirile ce ți le crezi ca să
învalni în ceață ceea ce nu știi, ce
nu trebuie să știi, ceea ce nu vei ști
nici odată — eterna taină dinlăun-
tru) nostru și profundul mister din
universul de afară — din toate a-
ceasta îți crezi o atmosferă su-
fletească reală, retrăindu-te în
toate persoanele pe cari le de-
scrii, inventînd și înghițînd cu pa-
timă tot ceea ce numai prin vis ai
căutat s'o obții; astfel înarmat-
te avinți cu noul tău circ sau tea-
tru de marionete — în care criticii
dogmatici vor căuta persoane străi-
ne din jurul tău fără să te bătuiască
vreodată că tu ai fi soarele ilumină-
tor al acestei sistematizări de ca-
meni.

Negujătorul de arome este o nuve-
lă în genul lui Mérimée, puternic în-
chegată și pe care citind-o n'o mai
niți niciodată. Nuvelele celelalte din
volume sunt scrise clar, țesute cu o
intrigă care sfârșește în tot deauna
cu o desamăgire, sau cu un dezastru
sufletec așa cum se încheie toate
lucrurile în lumea aceasta.

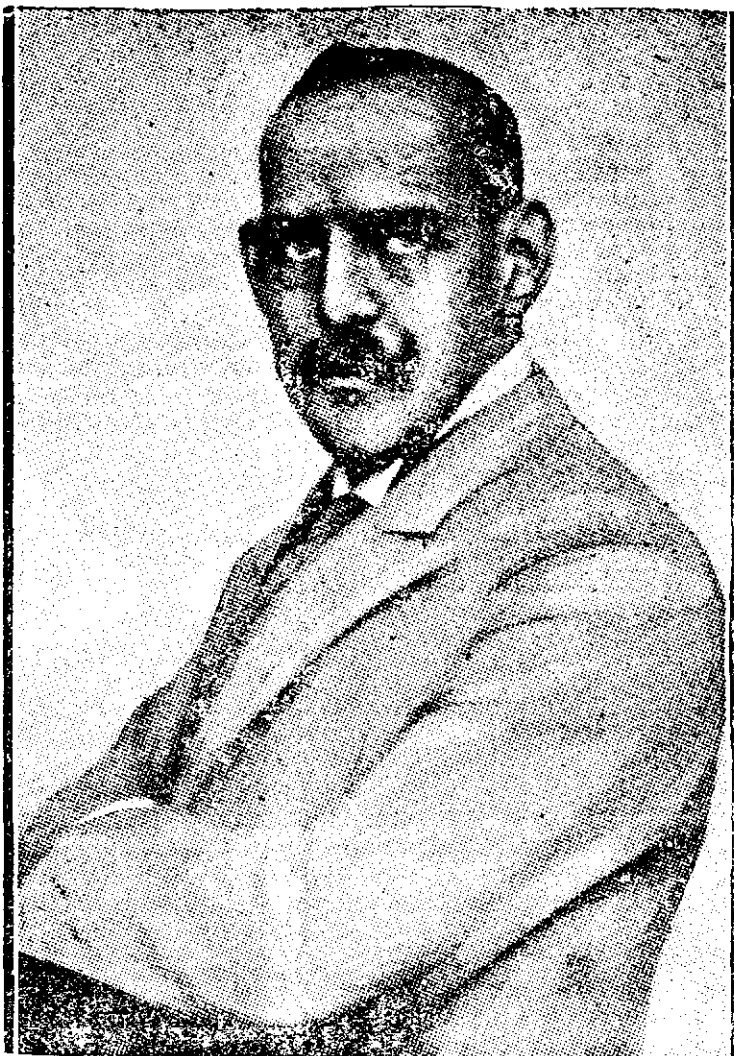
Peste tot poetul caută să furișeze
ceva din el în sufletul eroilor — cum
e și natural — și să ne descrie, de
altfel întâmplări „trecute” sau „în-
chippuite” de dînsul.

De aceea nuvelele capătă o notă de
sinceritate și expresie lirică ceea ce
nu e un merit în proză, dar ceea ce
dau o coloratură deosebită compo-
ziției.

Negujătorul de arome are strălu-
cirea unei poeme; totul decurge na-
tural; patima lui Isterhal pentru
cortizana Faresa crește din când în
când — de abia schițată de autor —
crește în sufletul chinuit ca un ura-
gan de voință, dînd posibilitate su-
ferindului să facă minuni în tehnica
(să nu se ierte acest barbarism (par-
fumeriei. De altfel numai cei lipsiți
de puteri sunt capabili de lucruri
mari în lume.

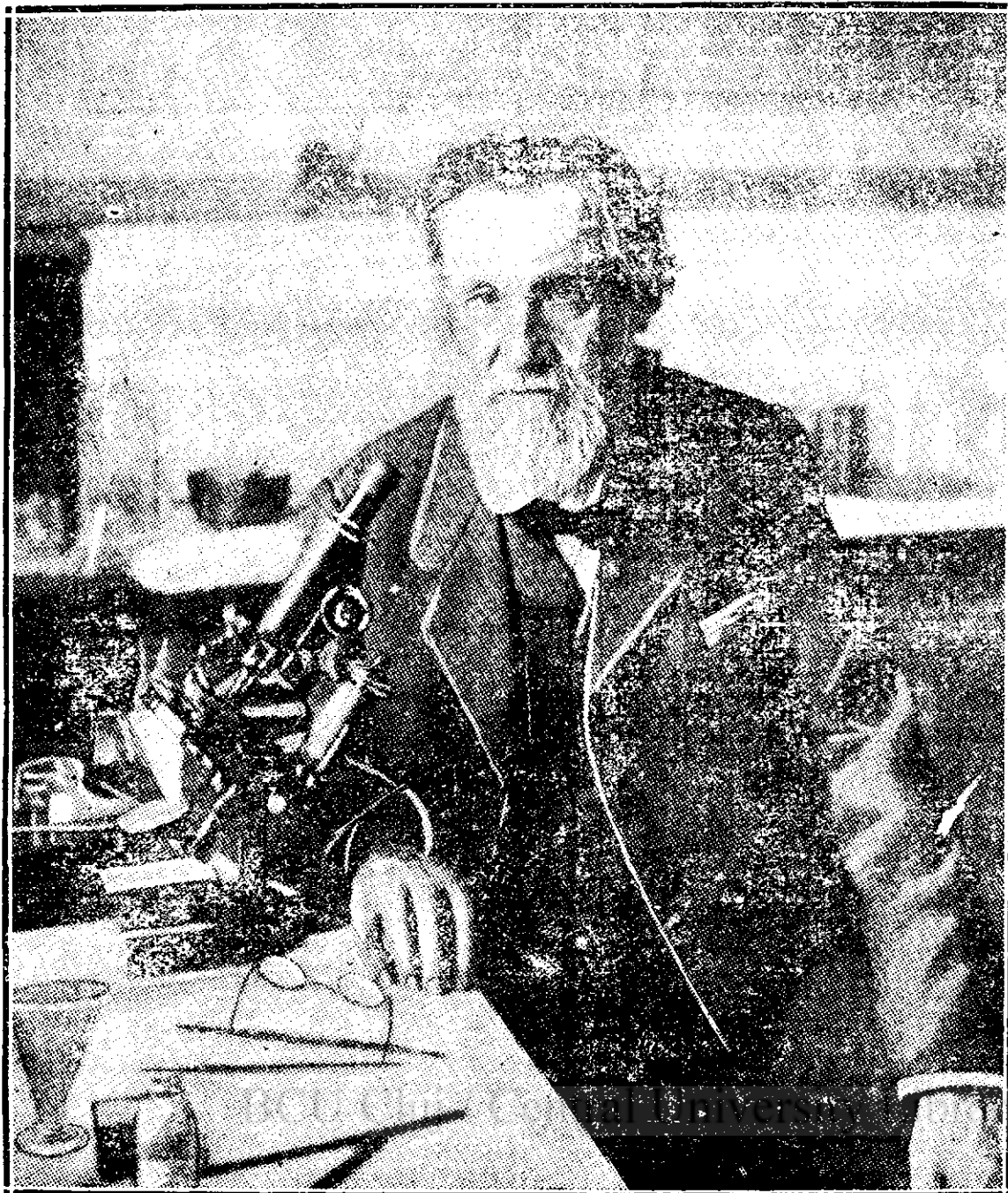
Marmorina este un caz de psihoză
modernă; cazul teribil al unei femei
detronate, care vrea să guste din

1) Corneliu Moldovanu: Negujăto-
rul de arome; edit. Steinberg, Bu-
curești.

REGELE CONSTANTIN AL GRECIE

Profesorul Metshnikof

ambrozia voluptății, — când amantul său se zbate în spasmiile morții, Bucata e strânsă, cu părți de mister ca în opera lui Edgar Poe.

Aceste două nuvele sunt partea tare a volumului. Asupra schițelor colorate nu putem insista prea mult, sunt simple impresii — chiar îmi apar cu un parfum de poezie exotică de a prinde deznădămintul și calitățile clasice ale poetului, de cari am vorbit la începutul acestui studiu.

Să ni se permită o mică paranteză: clasice numim tot ceea ce e conceput clar, tot ce e descris natural, cu cuvinte precise; tot ce are un deznădămint logic și profund omenesc, numim clasic frumosul în artă care ne apare din întâmplarea totului compoziției și a părților analizate având proporții simetrice ca în arhitectură, decurgând în modul cel mai simplu din lume.

Acest fel de a scrie este cel mai greu. Mofturile sale, Caragiale le scria cu multă trudă; înmanierații și decadenții scriu din fuga condeiului, fără nici o preocupare alta decât aceea de a scrie și a spune năzbătii cari de cari mai exorbitante și mai ridicole.

Meritul d-lui Moldovanu rămâne volumul „Neguțătorul de arome” că ne-a redat o creațiune de proză clasică românească, cum cei tineri ca și cei bătrâni nu obișnuiesc să scrie acum.

Autornul „Neguțătorului de arome” și al „Marmorinei” ne prezintă o carte unică, interesantă, pe care o citești dintr-un răsuflăt, carte pe care recitând-o o meditezi și ești furat de noi frumuseți și cuprins de noi emoțiuni. Acest lucru este și semnul caracteristic al artei adevărate.

Ce spun stelele

de IOAN DRAGU

Se veghiase târziu în seara aceea. Se evocase figuri din lumea cealaltă. Se discutase cu mult spirit se vorbea de rău și se făcuse o orgie de paradexe.

— Fiecare din noi s'a scoborit măcar odată în infernul lui Dante, zice o doamnă.

— Spre a ispăși păcate? întrebă un tânăr îndrăzneț.

— Poate, zise doamna, căci dacă ar fi să credem pe Dante nu există dreptate în cer. Dovadă chinul Franceschii de Rimini...

— Trebuie să ne familiarizăm cu infernul odată ce între Rai și Iad nu e decât un lat de mână, interveni un filozof de salon.

— Să nu credeți că infernul cel mai înfiorător e cel mai mare chin, șopti un bătrân.

— Da, cel mai mare chin, zise o domnișoară tristă, e singurătatea.

— A suferi în doi, adăogă tânărul îndrăzneț privind-o, e chiar o voluptate.

— Nu ești niciodată singur dacă ții cu tine amintirea, zise un muzician care se gândea la orfeu în Infern.

Bătrânul, o adevărată comoară de legende, se grăbi să strecoare aci povestea aceasta:

„Doi amantii se adorau. Moartea, geloasă veni și răpi pe amant. Ea, amanta, voi să moară: odată cersi pierduse inima, odată ce i se luase sufletul, de cersi mai țara oare zdreanța de trup ca o rochie de bal în zorile noi?”

„Moartea se înduioasă și o chemă: ea i se aruncă în brate ca și cum ar fi făcut cu o mamă.

„— O moarte! îți multumesc, dar spune-mi unde este el?”

„Moartea nu vorbește niciodată. De trei ori îndrăgostită strigă: — Unde-i el? — Unde-i el? — Unde-i el? De trei ori tăcerea căzu pe sufletul ei.

„Se duse atunci să bată la poarta Raiului. Văzând-o așa de frumoasă în giulgiuri de zăpadă, sfântul Petre îi deschise ușa, fără ca să vadă că păcatul o însemnase pe frunte.

— Intră, zise sfântul.

„Dar ea se opri în pragul Raiului.

— Sfinte Petre! Sfinte Petre! Spune-mi dacă a intrat aici.

— Cine? întrebă sfântul.

— Cel pe care l'am iubit pe pământ, cel pe care vreau să-l iubesc în cer!

— Nu! zise sf. Petre.

— Caută bine, sfinte Petre. A murit în Vinerea Pastilor, când se trăgeau clopotele de jale ale morții Domnului...

„Sf. Petre căută mult.

— Poate, zise el dar n'a intrat în Rai.

„Poarta sta mereu deschisă.

— Inchide poarta, zise sufletul chinuit al femeii: dacă n'a intrat în Rai, mă duc să-l caut în Iad.

„Sf. Petre își făcu cruce. Sufletul alergă la poarta Iadului.

— Deschideți-mi poarta strigă ea.

„Dar demonul care păndea, o privi ca să vadă dacă poartă pe frunte

semnul fatal. Și-i vorbi din înălțimea disprețului lui:

„— Îți închipui tu că intră cineva aici ca la el acasă? Iadul e un tribunul august. Tu nu ești chemată, tu nu vei fi aleasă.

„— O, Demone, spune-mi măcar, dacă iubitul meu e aici. L'am căutat în Rai, și nu l'am găsit. A murit în Vinerea Patimilor în timpul rugăciunilor.

„Demonul răsă de se cutremură Iadul.

„— Mi-e teamă, zise el, că jertfa rugăciunilor să nu fi sters păcatele amantului tău. Întoarce-te în Rai.

„— Deschide-mi poarta să-l caut în Iad.

„— Murit-ai tu înăpărtăsită?”

„— Nu! am murit în clipa când trebuia să sărut crucea.

„— Ei bine! intră și caută. Dacă îți găsești amantul te vei întoarce în Rai, fiindcă noi nu avem puterea de a opri un suflet pe care îl cheamă Dumnezeu.

„Îndrăgostita intră în Iad. Îl căută pretutindeni, dar nu-l găsi și se întoarse pe calea Raiului, suferind toate durerile în scama singurătății.

„Unde-i era care îndrăgostitul?”

„So duse și el să bată la ușa Raiului și la poarta Iadului, dar refuzase să intre, zicând:

— Am s'o aștept aici sau acolo. Sufletul mi chinuit are s'o aștepte până în clipa morții ei...

„Și de mii de ori făcuse drumul dela Rai la Iad și dela Iad la Rai, îngrozit și el de sinzuratate.

„În cele din urmă se întâlniră. Izbitura sufletelor fu așa de vie, îmbrățișarea iubitilor lor regăsite fu așa de învâlvorată încât o lumină nouă țâșni în înaltul cerului.

„Și astfel se născu o stea mai mult...” Toți admirară legenda. O doamnă visătoare, suspină:

— Ah! cum asi vrea să fiu o stea!

— Fiecare suflet, murmură domnișoara cea tristă, ca și cum n'ar fi vorbit decât cu ea însăși, fiecare suflet care iubeste aprinde o stea pe cer.

— Și iată de ce, încheie bătrânul, stelele vorbesc așa de elocvent îndrăgostitilor.

— Și ce spun stelele? întrebă un om politic care privea doi ochi frumosi.

Bătrânul răspunse în stii de poem:

— Când ai suferit chinul adorabil de arti sfâșia buzele de cupele gustuase, când sufletul a trecut ceasurile dureroase, vine moartea și-i dă o strălucire nepretuită. Schinteile cari țâșnesc din cer, crinii înfloriți ai câmpiilor fericite, — stelele, — sunt sufletele îndrăgostite cari varsă pe cerul nocturn lacrimi făcute. „Urcăți-vă ca și noi la Dumnezeu prin martiriul patimilor!”... iată ce par că ne spun ochii lor de diamante. Iată de ce, în azurul transparent și fără văluri, farmec al nopților serene, amantii privesc stelele cu ochii arzători...

— Nu înțeleg, zise omul politic.

— Nu-s destule albeate pentru tăta în versurile Alexandrine, murmură nerăbdătoare o doamnă.

— Eu înțeleg, zise fata cea tristă.

— Eu, reluă omul politic privind-o în ochi, nu cunosc decât două stele.

— Da, dar ele nu-s pe cerul tău, zise fata.

Și astfel într-o clipă a serii când sufletul se degajă și urcă spiralele desfășurului, când se rătăcește ades și se scaldă în lumina divină, un grup de mondene lămuriră „ce spun stelele”.

CANTEC

P. C.

Imi tremură 'ndoiala 'n suflet
Ca frunza vestică pe ram
Și simt cum naște 'n mine dorul
De tot ce nu mi-e dat să am.

Pe inimă m'apasă jalea
Ne'nplinitelor dorinți, —
Pierdute 'n noaptea veșniciei
Sub inagul șir de suferinți.

Un vis venit ca vis să moară
In veci de veci e visul meu,
Urzit din flori de lămâiță
Și din calori de curcuben.

Și totuși simt cum naște 'n mine
Dorința în veci neperitoare
De-a fi cum nu mi-e dat să fiu
In dulcea mea visare.

Paul D. N. Puiu

CRONICA MEDICALĂ

Boala... băilor!

Cum începe luna lui Mai, toată suflarea omenească din orașe capătă o boală molipsitoare, epidemică, cunoscută sub numirea de boala... băilor. Această boală se manifestă printr'un dor nestins, ce-l are fiecare muritor sau muritoare, bărbat sau femeie, tânăr sau bătrân, de a-și părăsi orașul și căminul spre a se duce undeva, departe, la băi, la aer curat, la munte, la mare, la câmp, unde e verdeață, cer senin, apă curgătoare ori în desișul pădurilor, etc.

Unii vor să se retragă în câte un loc cât se poate mai îndepărtat, în țări străine dacă-i chip, alții însă se mulțumesc să rămână în țară, măcar la câțiva kilometri departe de casa lor.

Apucat de această boală, suferindul sau suferinzii nu mai vorbesc altceva decât de plăcerea ce o vor avea petrecând 15 zile, 30 zile sau ceva mai mult la Sinaia, Bușteni, Azuga, Predeal ori la Câmpulung, Rucăr, Tismana, Dorna; cutare se gândește la Monteoru, Govora, Călimănești, Lacul-Sărut; un altul plănuiește să se ducă la Tekirghiol, Constanța, Mangalia; un oare care se pregătește pentru Slănic, Băltăcești, Agapia, Văratec și câți nu se mulțumesc cu Băneasa, Comana, Vidra, etc. O altă serie, mai mult sau mai puțin numeroasă, își făurește planul de a trece granița către Carlsbad, Marienbad, Franzensbad, ori la Vichy, Plombières, Bourbonne, nu mai vorbesc de aici ce vor să zboare spre munții Elvețici, Italiei. Saxoni ori acci ce nu mai pot răbda de dorul Ostendei, Spa, Spezia, etc.

În cabinetul medicilor pătrunde mereu, cu furie, câte unul chinat de boala băilor și îl ia în primire cu acest monolog, zis pe nerăsuflăte: „D-le doctor, după cum mă vezi, sufăr amar de mai mulți ani de zile, pe toți doctorii îi am consultat, doctorii peste doctorii am luat, de toate am făcut și eu nimic nu m'am ales, nu e oare bine să părăsesc țara și duce m'ăș unde m'ăș duce, în Austria, Germania, Svițera, Italia, Franța, numai să scap de afurisita mea boală ce nu o cunosc, dar care mă chinuiește zi și noapte, fără a-tămpăr... Vezi, dragă doctore, și prietenul X, e gata să plece și d-na cutare și văduva cutare și prefectul Z, și inspectorul N, și proprietarul meu și un părțit de vecin, toți se pregătesc să plece la băi, la aer, spre altă lume...”

Ca să nu mai înșire atâtea, medicul îl oprește de odată, spunându-i: „Știi ce-ți trebuie d-tale, domnule, liniște, foarte multă liniște și mulțumire de ceea ce ai!”

Suferințul se liniștește numai de

cât, cade pe gânduri și apoi cu un ton mai moderat întreabă: „și unde îmi recomanzi să mă duc, dragă doctore?” „La țară, ori unde o fi, fie chiar și la Breaza” îi răspunde medicul.

Dornice de a pleca la băi sunt mai ales doamnele, cuconițele. Cu luni de zile înainte se gâtesc și se pregătesc de băi, nu e ocazie, nu e întâlnire, nu e vis, fără ca discuția să nu reînceapă și imaginea băilor să nu se perindeze înaintea ochilor lor deschizi sau închiși. Și cu câtă plăcere, cu câtă bucurie nu glăsuiesc ele cîte o localitate de munte sau de mare, oftând: „De m'ăș vedea acolo, ce bine trebuie să fie!” Vai, cât de puține se duc mai apoi la băi! Pană una alta se sbat pe la vre-un medic și foarte preocupate de băi, stoarse de vîlaga vieții, zbuciumate de ceea ce fac alte doamne, se roagă de medic să le povățuiască unde să se refugieze pentru cel puțin o lună de zile. Una vrea pentru suferința ei internă, alta că e sătulă de atâtea copii și îi numără, șase la rând, pe când alta dorește să capete unul măcar, unul singurel, iar câte una se plânge pentru anemia, limfatismul, serofula, tuberculoza adevărată sau imaginată și în sfârșit una își vine pentru un biet copilăș slab, prăpădit, cu picioarele strâmbe, cu pieptul deformat, cu mintea slabă ș. m. a.

Și, partea curioasă, nu e doamnă să nu cunoască cel puțin zece locuri de băi și să nu le înșire pe toate medicului ca să-i aleagă dănsul unul singur, unde să se ducă ca să-și caute leacul suprem, dător de viață și sănătate, de putere și frumusețe.

Înțelege ori cine cât e de greu medicului să ia o hotărîre solemnă, ca să decidă sexul furmos pentru cutare sau cutare localitate climaterică sau stațiune balneară! Mai ușor îi ar recomanda toate localitățile, ca să stea în fiecare o săptămână, două!...

Vine rândul nesfârșit al profesorilor, funcționarilor, magistraților, al proprietarilor, al comercianților, fie

care cu boala lui specială de... băi, fiecare cu călăuză de băi ori cu un mers al trenurilor, cerând o indicațiune unde să se ducă, unde să se refugieze, ca să-și lecuiască un afecțit reumatism sau o nevralgie rebelă, fie să-i reducă un pântec grozav de mare, fie să mai oprească o urmare a păcatelor tinereții, ori cine știe ce meteahnă de alungat...

Capul medicului se face tobă ca să mulțumească cu prisosință, pe fiecare suferind în parte!

Ce să mai spunem de bieții funcționari comerciali, robii magazinelor de tot felul ori de acei ce sgărie hărtia toată ziua, ori de acci ce muncesc din greu, cari se officesc pe zi ce trece, frământându-și creierii pentru hrana zilnică. Toți bat la ușa medicilor, cerând un sfat pentru truda lor viață, un leac pentru zdruncinata lor sănătate, implorând o clipă de odihnă undeva...

Ce să le spui tuturor, cum să-și sfătuești, unde să-și trimiți ca să-și răcorească frunțile, ca să-și netezească obrazii, să-și preschimbe durerile în plăceri, necazurile în bucurii?

Ce bine le ar prii mltora o baie în apele visteriei, odihnă la un munte de pilaf, să se adape la un izvor de bere sau de vin, ca să se curețe de sărăcie și greutatea vieții, închizându-se în sanatoriul de fericiere veșnică și viață dulce!

Tuturora trebuie de zis o vorbă de mângâiere, un cuvânt de amăgire, de dat o roză de speranță, că în curând veni-va vremea, când toți se vor uni și vor trăi unii pentru alții, spre binele tuturora și al fiecăruia în parte!

„Pană atunci însă, numai cine poate pornește la băi și la odihnă, iar cine nu poate, se mulțumește citind volumul subsemnatului: „Călăuză lecurilor de băi și de odihnă din România”.

Doctorul F. Grunfeld

Generalul Pau

Isus Hristos ca fondator al politicii omenirii

Să privim la treizeci de ani după nașterea lui Hristos. Vom constata că ivirea lui Isus Hristos, așa zis „Nazarineanul”, a fost o apariție din cele mai interesante, ca fapt politic. Vom lăsa la o parte Sfânta Scriptură, care privește în acest om pe omul sfânt trimis de Dumnezeu, și vom lua în considerare numai ce a săvârșit el.

Analizând profund faptele și cuvintele acestui geniu politic, vom vedea foarte clar că, strângând gloatele în jurul său și grăindu-le cu vîinte înțelepte, el nu făcea altceva, decât ce azi am putea numi conferințe. Isus se punea sub aripa lui Dumnezeu, zicând că e trimisul Lui, pentru a da o îndrumare către viitor și o lumină popoarelor, spre o lume nouă și civilizată.

Ebreii își dăduseră legea lor, sau cel puțin le-a fost dată de Iehovă. Dar legea aceasta era limitată, nevoind să țină seama că trebuia să facă un pas înainte, spre civilizația popoarelor de mai târziu. Isus văzu că trebuia să se facă o spărțură în legea ebreilor. Spărțura însă avea drept consecințe, mari greutăți față de fanaticii Saduchei, căci, pe atunci, Sinedrionul, adică marea foră judecătorească al ebreilor, se compunea din patru partide: Șamaiștii, sub conducerea rabinului Șamai, un fanatic barbar; Heroizii adică partidul lui Irod; partidul Fariseilor, și, în sfârșit, vechea școală a rabinului Hilel, în frunte cu fariseul Nicodemus și cu Gamaliel.

Și toate partidele acestea la un loc susțineau legea lui Iehovă. Încă între Farisei se iviră mai multe capete, cari se dădură cu încetul de partea lui Isus. Aceștia aprobau luminoasa lui prevedere în spre viitor și-l primiră ca pe adevăratul trimis, „Messia”, pe care poporul Israel îl aștepta atât de mult.

Când Isus atrase spre dănsul aproape tot poporul, partidele acestea deveniră furioase și prevăzură că Nazarineanul a venit să aducă o ruptură în partidele Sinedrionului. De acum înainte, debaterile din Sinedrion începură a lua un rol însemnat.

Opoziționiștii se întrebau: Cum, de unde știe acest om toate? De unde le-a învățat și în care carte au fost scrise legile pe cari vrea el să le aducă? Nu se poate! El venea numai să ațâțe poporul, să-l zăpăcească și să-și atragă un partid pentru sine însuși, — ziceau ei. Iar procurorul general, care era pe atunci Pilat, trimis din partea Romanilor pentru ordinea militară și pentru împiedicarea oricăror agitații, fu atras și el în debaterile acestui consiliu.

Ebreii îl convinseseră pe Pilat că Isus Hristos nu era decât un agitator, care voia să revolte poporul împotriva legilor Sinedrionului. Pilat văzând pericolul acestei revoluții, despre care căuta să-l convingă Sinedrionul, crezu că-și face datoria de bun slujbăș a Imperiului roman înăbușind viitoarea turburare și lăsând mână liberă aprigilor vrăjmași ai lui Isus. Aceștia l-au prins și l-au condamnat la moarte, iar Pilat s'a retras, lăsându-l în voia Sinedrionului, care-l răstigni.

Isus și-a dat foarte bine seama că spărțura pe care o aducea el are să fie motiv de multă vărsare de sânge, căci el însuși a zis: N'am venit să aduc pace, ci război; pentru că război se va pune între tată și fiu, între mamă și fiică. El a fost cel dintâi care și-a dat sângele pentru ideea cea nouă, și după el atâtea alții. Lucrul acesta dovedește că niciodată nu s'a făcut în omenire un

pas către civilizație, fără să se facă și vărsare de sânge. Și sângele plătește întotdeauna gloria unui popor. Și iarăși, putem constata că în-țoldeana când se prezintă într'un popor un geniu care fiind la mărirea și luminarea acelu popor, se găsește și oameni fanatici și strănți la minte cari-l batjocoresc pe acest geniu. Oare Hristos n'a fost batjocorit și izgonit chiar de frații săi pentru ideea lui mare, genială și binevoitoare față de poporul său?

Dacă Hristos luă botezul, vrând să devină un străin față de poporul ebrau, acest om sfânt își dădu bine seama că, devenind străin, el avea să ajungă și un mare stăpânitor. Și de atunci, dealungul atâtor sute de ani în cari popoarele și-au adoptat treptat, treptat, reformele cele noi ale vremilor, stăpânul a fost străin, iar indigenul slugă.

Prin urmare, psihologia acestui eveniment din trecut ne desvăluie adevărul că în fruntea oricărui popor care a tins spre mărirea și civilizația sa proprie, s'a ivit un element străin, care să i de această mărire și această civilizație. Și astfel vedem că, plin în zilele noastre, în toate țările, mai toți stăpânitorii au fost de rasă străină, iar indigenii au fost aceia cari au trebuit să ducă consecințele, bune sau rele, după cum erau și stăpânitorii.

Evenimentele tuturor popoarelor ne arată, în această ordine de idei, următoarele fapte: La Paris se ivi Napoleon Bonaparte, spre a duce poporul francez la civilizație și la războaiele care au mărit gloria acestei țări; și trebuie să notăm că Napoleon era corsican; la Petrograd un getorb; la Londra un hanovrean; la Viena un elvețian; în Grecia un danez; la Stockholm un francez; la Florența unul din Savoia; la Copenhaga un holstein; în Olanda o familie princiară din provinciile de Rin; și la Rio un portughez.

Iată deci că în toate țările civilizate stăpânii au fost străini, iar indigenii slugi ascultătoare. Mai repede și mai deplin sunt ascultați și crezuți străinii sau instrăinații, decât indigenii.

După Hristos, primul rol politic l'a avut Biserica, prin toți reformatorii ei. Creștinismul începu să se prezintă ca scutul care apăra așa zisa politică a națiunilor. Și toate luptele spre creștinism și civilizație avură ca urmare multă vărsare de sânge. După toate aceste lupte bisericăști și vărsări de sânge a diferitelor popoare, se iviră adevărații politicieni, cari începură să dea îndrumări spre o politică laică.

Luptele de partide ne desvăluiesc câte odată surprize foarte neplăcute, ale căror consecințe le suferă sarmenele popoare. Dacă n'ar exista atâtea partide, ar fi mai practică pentru state, căci desbaterile și ambițiunile acestor politicieni nu aduc decât încercături și evenimente grave, iar uneori chiar dezastre pentru națiuni. Realizarea năzuințelor unui popor nu poate fi efectuată decât atunci când toți ar merge sub conducerea unei singure politici, și asume a politici care tinde spre luminarea și civilizația poporului.

W. Dragomanoff

A apărut:

Getta

roman sentimental

de V. MESTUGEAN

Prețul 1,50 — Editura librăriei Steinberg

Povestea lunii...

O fată blondă am întrebat odată
Să-mi spună basmul lunii din frunziș...
Ea a rămas pe-o clipă încurcată,
Dar cu 'n sărut ce l'am simțit furis
Mi-a spus povestea lunii toată!..

De atunci, când singur stău privind la lună,
Eu n'o pricep povestea nu-i mai știu...
Și mi pare doar o palidă nebună
Purtată de un vecinic dor târziu,
Spunându-și jalea 'ntr'un suspin de stămă:

Iar, când târziu coboară să apună
Și umbre mângăioase mă 'nfășor,
Când noaptea absoarbe bocetul de strună,
Păgân îmi cere-atunci în mine-un dor:
Povestea, fata blondă să-mi o spună!..

Adrian G. Roșianu

POEZII BRĂILEI

Th. Șerbănescu

— Cu prilejul împlinirii a 15 ani dela moartea poetului —

Cu durerea în suflet am constatat că mulți brăileni — mai ales dintre cei tineri — nu știu nimic sau aproape nimic despre poetul liric, colonel Theodor Șerbănescu, care și-a petrecut mulți ani din viață în Brăila, unde a și murit în 2 Iulie 1901.

Și totuși romanțele sale erau așa de cunoscute într-o vreme!

Puse pe note de G. Cavadia, Gr. Ventura și alți compozitori muzicali, ele deveniseră populare.

Afară de Alecsandri și Eminescu, nici un poet nu era știut pe dinafară mai mult decât Șerbănescu.

Astăzi însă pare că s'a aruncat vântul uitării asupra acestui poet vecinic tânăr, care și-a închinat întreaga lui viață amorului și despre care maestrul criticii române, d-l Titu Maiorescu, s'a exprimat odinioară cu cuvintele cele mai elogioase.

Poate că această uitare vine și de acolo că volumul lui Th. Șerbănescu, apărut în 1902, în urma morții poetului, a devenit tot mai rar. Se impune deci o nouă ediție, populă, la îndemâna oricărui cititor, ediția I-a fiind și prea scumpă (4 lei).

La 2 Iulie e împlinindu-se 15 ani dela moartea lui Th. Șerbănescu, cred folositor a redescoperi amintirea acestui gingaș poet, nedreptățit de soartă și de oameni.

Th. Șerbănescu s'a născut în Tecuci la 29 Decembrie, 1839.

Primele studii le-a făcut în orașul său, iar cele secundare la Academia Mihăileană din Iași.

La vârsta de 15 ani a intrat în școala militară din Iași, ieșind în 1859 întâiul, ca sublocotenent la geniu.

În 1869, având gradul de căpitan, și-a dat demisia din armată, ocupând mai multe funcțiuni până în 1877, când, isbușind războiul, a reintrat în armată ca maior.

La 1881 a ajuns lt.-colonel, iar în 1884 colonel.

În acest grad a fost multă vreme comandantul garnizoanei din Brăila, apoi comandantul brigăzii de infanterie din Buzău și în urmă — foarte scurt timp — al brigăzii din Bacău.

În 1893 — din cauza unei boale și a multor neajunsuri — a părăsit armata, intrând în viața politică.

A fost membru al societății literare „Junimea” din Iași și membru corespondent al Academiei Române.

S'a stins din viață în Brăila, la 2 Iulie 1901, în vârstă de 62 de ani.

Pentru a-i slăvi amintirea, s'a instituit chiar în acel an în Brăila — din inițiativa d-lui T. G. Djuvara — un comitet pentru ridicarea unui bust pe unul din bulevardele Brăilei.

În acest scop s'au făcut subscripții publice, a subseris și consiliul comunal brăilean și s'au dat mai multe serbări, printre cari una memorabilă la Ateneul din București, în ziua de 1 Februarie 1902, la care a asistat și defuncta Regină Elisabeta.

În același timp, pentru a-i da lui Th. Șerbănescu locul ce i se cuvine în literatura română, d. T. G. Djuvara a adunat în 1902 versurile poetului din revistele unde fuseseră publicate și le-a tipărit într'un elegant volum, care s'a vândut tot pentru sporirea fondului necesar ridicării bustului.

În urmă, când bustul a fost gata, n'a fost așezat în Brăila, unde poetul a trăit multă vreme și unde este îngropat, ci în Tecuci.

Mai târziu și în grădina Ateneului din Capitală.

Poetul Th. Șerbănescu trăește aievea, în sufletele tinere și iubitoare, alinându-le suferințele și dorul.

— „Unde ești?”, „Un sărutat”, „Dorul”, „Umbra”, „Mă iubești?”, „Alintei”, „Adio”?... iată atâtea poezii ale lui Șerbănescu puse în muzică de d. G. Cavadia și cântate în serile cu lună de inimile duiosă!

Câtă simțire și farmec în toate versurile acestui poet!

Serise într-o limbă armonioasă, ele vor desfăta încă mult timp pe iubitorii de poezie erotică.

Iată cum caracterizează d-l N. Pătrașcu poezia lui Th. Șerbănescu:

„Sentimentul lui avea însușiri delicate, feminine, versul lui nu putea fi decât de o eleganță rară și parfumat ca batista unei femei, ce ascunde o lacrimă sau un surâs. Șerbănescu și-a specializat sentimentul său, și nu este lucrul mai poetic decât însuflețirea, în mod individual a unui sentiment atât de învechit ca amorul.

„Această particulară viață a poeziei lui Șerbănescu e datorită fondului naturii — tot atât de vechiu ca și amorul — dar apropierea, asemă-

nările și închipuirile sale sunt, cu toate acestea, noi, gingașe și oglindesc în mod artistic chipul iubit”.

Th. Șerbănescu a cântat toată viața — cu pasiune și convingere — amorul dar „amorul sincer, etern ca și Dumnezeu care l'a sădit în inima omului, iar nu vițuriile păcătoase și bolnăvicioase, care tâmpesc crecerul și înjosese sufletul”.)

Ce prețuia el într-o femeie era mai ales frumusețea ochilor. Ii plăceau ochii albaștri, dar nici pe cei negri, verzi ori căprui nu-i disprețuia!

În afară de amor el a mai cântat natura și patria.

De altfel, prima lui poezie, intitulată: „Da Danubiu”, — scrisă la vârsta de 20 de ani, în 1859 — este o poezie patriotică, în care slăvește Unirea principatelor române.

Cele mai multe poezii ale lui Th. Șerbănescu s'au publicat în „Convorbiri literare”, mai puțin în „Albina Pindului”, „Columna lui Traian”, „Revista contemporană”, „Ateneul Român”, „Literatura și Artă română”.

Multe însă au rămas inedite, din cauză că Șerbănescu nu scria atât pentru gloria de a publica și a fi admirat.

De obicei el dedica versurile sale prietenilor, cărora li le da personal fără să le publice.

Compunea cu multă înlesnire, fiind înzestrat cu o vie imaginație.

A lăsat un foarte mare număr de poezii.

În volumul din 1902 sunt tipărite 172, dintre cari 72 inedite.

În calendarul revistei „Ramuri”, din Craiova, pe anul 1908, regretatul scriitor Em. Gârleanu a publicat încă o poezie inedită a lui Th. Șerbănescu — una dintre cele mai frumoase cu subiect patriotice — intitulată: „Dumnezeu cu noi”.

Th. Șerbănescu a mai scris 15 poezii în franțuzește și una în italiană.

„El va rămâne totdeauna graiul viu și pasionat, mângăietorul gingaș și voios al celor cari se iubesc și se vor iubi în lume”, după cum a spus Olănescu-Ascanio în conferința ținută la Ateneul român din Capitală, în ziua de 1 Februarie 1902.

.Brăila).

I. C. Sava (Vasci)

Viața literară și artistică

Fluturi de azur, nuvele de Pavel Al. Macedonski. Sub acest titlu, într-o broșură de 107 pagini, se cuprind primele cîrpiri ale unui talent nerăbdător să se manifesteze. Sentiment și imaginație se revarsă abundente pe toate paginile tinerei broșuri.

La 13 Iulie st. n. s'au împlinit 100 ani dela nașterea marelui scriitor german Gustav Freytag.

Opera lui de căpetenie, celebrul roman *Dare și Avere*, a fost tradus la noi de cunoscutul publicist B. Marian.

Freytag a fost poetul burgheziei germane, istoricul și educatorul ei politic.

Pentru orî-ce reclamașion sau schimbări de adrese, d-nii abonații sunt rugați a atașa și una din benzile cu care primesc ziarul „Universul Literar”, contrar, reclamașionul sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

*) T. G. Djuvara. Conferință ținută la Brăila și la București în Martie 1902.

Novile premii

oferite de ziarul

„Universul”

tuturor abonaților săi, la tragerea din Noembrie a. c.

5.000 Lei

in obligațiuni județene 4 1/2 cu cuponul — Februarie 1917 —

Una splendidă garnitură pentru antreu

compusă din o masă, patru scaune, două blidare și un cuert, artistic pirogavate cu motive românești. — Furnizate de la d. T. Brumărescu, cunoscutul artist și întemeietor al artei decorative la noi, Calea Plevnei 83, București

Un dormitor în stil românesc

compus din 1 armoire cu oglindă, una noptieră cu cristal și marmură, 1 pat pentru o persoană, 1 masă și 2 tabourete, furnizate de la marele magazin de mobilă MARCO DATTELKREMER, strada Carol 62, București

O gramolă „INGER”

(Marca recunoscută ca cea mai bună din lume; cu cutia de stejar lustruit, mecanismul remonabil în timpul mersului cu regulator gradat; pavilionul din lemn de rezonanță în interiorul cutiei, cu un acoperământ de lemn în forma unei sauzule și închis cu două ușcioare cu ajutorul cărora se poate mări sau micșora sunetul după dorință; brațul acustic recurbat; diafragma „Exhibition”; inclusiv 6 plăci duble (12 cântece) opere și bucăți naționale. Gramola se furnizează împreună cu UN DULAP AMERICAN din stejar cu 7 sertare mobile care se închid cu o jaluze. Acest elegant dulap servește ca postament la Gramolă și în același timp pentru conservarea plăcilor. — Ambele ne-au fost furnizate de: Marele magazin de muzică „JEAN FIDER” Furnizorul Curții Regale, București Calea Victoriei 54

O frumoasă și elegantă Garnitură de antreu

compusă din 1 Canapea, 4 scaune, 2 bănci mici, 2 tabourete și 1 masă de lemn de stejar tapisate de mătase verde, furnizată de la marele depozit de mobilă COMPANIA AMERICANĂ, str. Carol 74, etaj

10 Iazi cu diferite produse Bresson

fabrică de licheri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce te oferim abonaților noștri la tragerea din luna Noembrie c.

1 elegantă toaletă de bronz

cu oglinzi de cristal, furnizată de cunoscuta fabrică GUTMANN, strada Sf. Apostoli No. 72

Una tavă rotundă de metal, fin argintată și frumos gravată

având diametrul de 45 centimetri. 1 suport pentru cărți de vizită, în metal alb frumos argintat, cu o figură ciselată.

Un elegant serviciu de oțet și untdelemn de alpacă argintată, calitatea cea mai fină; cu sticlărie de cristal.

1 fructiera modernă de metal alb argintat, cu 3 coșulețe servind pentru umbroane. 1 coș mare de metal-bianc, fin argintat înălțimea 49 cm. pentru fructe. 1 serviciu de copii compus din una ceașcă de metal cu farfurioara sa și una linguriță de același metal, toate într-o cutie elegantă. Una pendulă de lemn de mahon cu datate beng. lungimea 65 cm., bășind orelle și jumătățile și întorcându-se odată la două săptămâni. Toate aceste obiecte ne-au fost furnizate de marele magazine de bijuterii, ceasornice și argintărie: Frații Weller, Eurnisorii Curții Regale, București, strada Carol 50, etaj

Un elegant ceas modern pentru doamne, de aur cu trei capace. Un coșuleț de nichel cu rama de majolic. O garafă pentru vin de cristal roz, cu capacul și manerul de metal argintat. Un frumos pres-papier de metal, argintat. Un serviciu de ceai pentru două persoane de metal nichelat. Un port visor de metal argintat. Toate acestea sunt furnizate de mult cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, din Bulevardul Elisabeta No. 9 bis, care primește zilnic noutăți.

5 ASORTIMENTE COMPLETE

din produsele cosmetice „Flora”, compuse din cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin, 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

Un elegant dormitor de bronz

pentru 1 persoană, compus din: 1 pat de bronz cu somieră, 0 masă de noapte cu marmură, un lavoar de bronz cu marmură. A 14-a garnitură cumpărată de la furnizorul „Universului”, Industria metalică MARCU, B-dul Elisabeta No. 8, București

Cel mai estin și mai bine asortat în mobile de fer și bronz

Una splendidă toaletă de bronz

cu oglindă de cristal, cumpărată tot de la industria metalică MARCU, Bulevardul Elisabeta No. 8, București

Un elegant pat pentru copii

cu ornamente de bronz și cu plasă, cumpărat tot de la Industria Metalică „MARGU”, Bulevardul Elisabeta No. 8

O bicicletă

solidă și elegantă, marca «SPORT» cu roată liberă și frână automată, completă, lampă, clopot etc.

Una pușcă

de vânatoare, calibru 12, marca «PIEPER-BAYARD», cu triplu zăvor de siguranță «Greener», țevi de oțel «BAYARD», furnizate de Marele Magazin de arme și biciclete B. O. ZISSU, Furnizorul Curții Regale, Calea Victoriei 44

Un dormitor de lemn în

Construit în marja fabricii de mobilă de lemn Maria V. Ganea, șoseaua Mihai Brava No. 37 și strada Serbănică No. 10. Succursala: Calea Victoriei No. 107, București

Un DORMITOR englezesc

compus din: 2 paturi cu somiere, vopsite alb, 2 măsuțe de noapte din fier, alb vopsite, un lavoar vopsit alb, toate acestea sunt furnizate de la cunoscuta fabrică de mobilă de fier și bronz GUTMANN, strada Sf. Apostoli 72

Una masă cu cristal

furnizată de fabrica de mobilă MARCO DATTELKREMER strada Păstorului 8, București

CINCI CHIMIRE HIQIENICE

după măsură calitatea 1-a (Briul lui Iov) singurul brevetat în țară, recomandat de toate comitățile medicale și inventat de d. Capitan Iov din Pitești, str. Serban Vodă 220, avind proprietatea de a preveni și vindeca boale vechi de stomac, rinichi, constipație, șale, după cum se constată din mulțimea scrisorilor de mulțumire primite de la suferinzi vindecați. Acest briu e purtat cu încredere de ambele sexe din înalta societate a țării.

10 LAZI CU DIFERITE LICHERURI FINE.

Specialități de la prima distilerie, Frații Poatu, mare depozit de vinuri și țuică, calea Văcărești 282, București

5 CEASORNICE pentru birou

cu pedestal de cristal, cu inscripția „Universului”.

5 CEASORNICE de argint pentru buzunar,

cu inscripția „Universului”.

6 PLACHETE DE METAL ALB

cu efigia Regele Carol I și Regina Elisabeta

Una harmonică

cu 19 clape și 8 basuri, tonuri duble de oțel cu 2 registre, jumătate orghei din renumita fabrică Johann Trimmel. UN FLAUT din cel mai fin abanos, capul căptușit, cu 16 clape de nichel, plută la încheieturi, inclusiv ștergător și garnitură de pernițe de rezervă. — Una mandolină italiană din lemn de pasilandru, fața fin ornamentată cu sîdef și mecanică acoperită. — Toate aceste instrumente sunt furnizate de Magazinul General de Muzică „La Marpa”, București, Str. Coștel No. 5, cel mai estin și bine asortat în această branșă.

15 FLACOANE A GATE 1 KILO,

apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, mărgăritar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumuri „Camelia”, A. S. Aftalion, str. General Florescu n-rul 8, București

Notati bine:

Dând aceste mari premii de valoare, abonațiile sunt reduse la 18 lei pe an; lei 9.15 pe 6 luni; lei 4.65 pe 3 luni. Plata abonamentelor se face direct la Casa administrației „Universului”, prin mandat poștal sau în persoană

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe 1 an primesc 4 bonuri, cei pe 6 luni 2 și cei pe 3 luni 1 bon. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 4 bonuri pentru tragerea următoare.